

(Политика, 20.09.2009)

Према информацијама до којих је дошло Министарство спољних послова Србије више од 30 земаља Африке, муслиманског света и Карипског архипелага у протеклих неколико месеци изложено је великом притиску Приштине да признају независност Косова. Кулминација тог притиска десиће се на Генералној скупштини УН која је почела пре неколико дана у Њујорку, каже у разговору за „Политику” Вук Јеремић, министар спољних послова Србије.

„Биће то борба за сваки глас, за сваку земљу. Приштина се већ неколико месеци добро спремила за наступ у Њујорку Последњих неколико месеци и ми смо врло активно ангажовани у наступу према тим земљама. Кулминација наших напора ће се десити током Генералне скупштине. Делегација Србије на челу са председником Тадићем ће имати тежак посао, али сам оптимиста да ћемо изаћи као победници као што је то био случај прошле године”, објашњава Јеремић.

Најавили сте да ће Србија до краја године да поднесе кандидатуру за ЕУ, какав ће бити ефекат тог потеза имајући у виду изјаву Карла Билта да пре одржавања ССП-а Србија не би требало да подноси кандидатуру?

Намерени смо да ставимо тачку на домаћу и међународну дебату о томе којим путем иде Србија. Након подношења кандидатуре више неће бити дилеме - стратешки циљ наше спољне политике је чланство у ЕУ. Пред нама су недеље и месеци интензивног рада, како у дипломатском смислу, тако и у контексту напора да окончамо сарадњу са Хашким трибуналом. Учинићемо све да се до краја године стекну непходни услови да подношење нашег захтева за чланство буде успешно. До сада се никоме у Европи није десило да му кандидатура буде одбијена, надам се да неће ни нама.

Значи ли то да су критике из земље и света које стижу на рачун Србије због све тешке сарадне са Покретом несврстаних и Кином толико снажне да смо принуђени да повучемо такав потез уз све ризике?

Србија не може аутоматски да подржава све ставове ЕУ

Пише: Вук Јеремић
недеља, 20 септембар 2009 12:12

Ми смо изложени спољним притисцима по многим питањима, али они никада нису били, нити верујем да ће бити, пресудан фактор у процесу одлучивања у оквиру Владе Србије. Наравно, ми релевантна мишљења итекако озбиљно узимамо у обзир, али наша земља је много пута у својој историји била под притисцима па смо научили како да са њима живимо и да им се одупиремо. Србија ће наставити да води добро промишљену, избалансирану и независну спољну политику која има јасно зацртане приоритете.

Холандски министар спољних послова Максим Ферхагена одложио је посету Београду у јулу, планирате ли да се скоро сретнете са њим како бисте покушали да утицете на промену холандског става о одмрзавања ССП-а?

Свакодневно имамо контакте са Холандијом, као и са свим осталим земљама чланицама ЕУ. Надам се да ће бити прилике за мој сусрет са министром Ферхагеном у Њујорку током заседања Генералне скупштине УН, а позив њему да посети Београд је и даље отворен. Желимо најбоље могуће свеобухватне односе са свим будућим партнерима у Унији.

У ЕУ је примећено да Србија све ређе гласа за резолуције које ЕУ предлаже у УН, а незадовољство тиме изражавају и представници дипломатског кора у Београду у незваничним разговорима са новинарима?

Ми се још не налазимо у ЕУ тако да не учествујемо у њиховој унутрашњој дискусији која претходи доношењу ставова. Према одлукама ЕУ се понашамо тако што пажљиво сагледавамо садржину сваке од њих, а у великој већини случајева им се и прикључујемо. Када би по аутоматизму подржавали све одлуке ЕУ у чијем доношењу не учествујемо, престали би да имамо било какву аутономију у спољној политици.

Значи извештај Европског савета за иностране послове у коме стоји таква оцена није тачан?

Понављам, у великој већини случајева им се прикључујемо, осим када то, због садржине саме одлуке, напосто није могуће. Примера ради, од 18 заједничких ставова ЕУ изречених у Савету безбедности ове године, Србија је подржала 14. Од четири пута када нисмо, једном је то било због осуде руководства Републике Српске, други пут због

Пише: Вук Јеремић
недеља, 20 септембар 2009 12:12

чињенице да би се тиме де факто дао легитимитет „хуманитарним интервенцијама” каква је била и „Милосрдни анђео” 1999. године. Сложићете се да је за Србију изузетно тешко да подржи нешто слично. Наставићемо да водимо независну спољну политику која за централни стратешки приоритет има прикључење ЕУ. У овом тренутку, у циљу заштите свих државних интереса, принуђени смо да се према одлукама ЕУ поставимо од случаја до случаја.

Посебно сте критиковани због гласана против резолуције о кршењу људских права у Ирану?

Србија изузетно озбиљно приступа проблему људских права, и то превасходно показује начином на који се она штите на нашој територији. И у међународној арени се врло пажљиво односимо према томе. Питање људских права на Блиском истоку је прилично деликатно јер постоје места где се она заиста флагагрантно крше, рецимо у Саудијској Арабији, али то врло ретко долази на дневни ред у УН. У случају Ирана закључили смо да, узимајући у обзир све државне интересе које Србија има, нисмо били у прилици да дамо подршку тој конкретној резолуцији. С друге стране, пре неколико дана ЕУ је изашла са осудом погубљења три малолетника у Ирану, чему се Србија прикључила, с обзиром да се принципијелно противимо смртној казни.

Постоји ли јединство у влади о томе како ћемо се у појединим случајевима изјашњавати у УН?

Влада има јединствену спољну политику, и све одлуке које смо до сада донели су биле усаглашене у државном врху.

Колико такав став може да штети напорима Србије за приближавање ЕУ?

Када је реч о Ирану мислим да се прилично непотребно подигло доста прашине у јавности. Најбољи доказ за то је изузетно успешна посета израелског министра спољних послова. Да заиста има неке драме по питању нашег односа са Ираном, Либерман никада не би дошао у Београд, а поготово не да потпише Споразум о укидању виза. Прикључење ЕУ је наш стратешки приоритет, али не и једини. Очување територијалног интегритета и суверенитета мирним средствима такође је важан задатак за нашу

дипломатију.

Да ли очекујете да ће извештај о испуњењу техничких услова за бели шенген бити позитивно оцењен?

Учинили смо све да критеријуми неопходни за либерализацију вижног режима буду испуњени. Мислим да имамо разлога за оптимизам. У следећој години ће, по свој прилици, грађани Србије моћи да без виза путују у ЕУ и да се после дужег времена осећају као сав нормалан свет.

Један од услова био је сарадња са Еулексом на шта највише замерки има опозиција која сматра да је то признање независности Косова на мала врата?

Све време се стриктно водило рачуна о пуној сагласности текста протокола са Резолуцијом 1244. Терминологија која је коришћена је управо она из Резолуције. А сама чињеница да је потписивање до те мере узбуркало албанску јавност у Покрајини показује да је по среди нешто што ни на који начин нема за свој ефекат потврду независности Косова.

Дневник на албанском „Коха диторе“ пише да ће тај протокол натерати Србију да призна царину са Косовом?

Србија никада, ни под каквим околностима и ни по коју цену неће пристати на било који чин који би за свој ефекат могао имати промену нашег става о Косову, који је зацртан у Уставу и потврђен у Скупштини Србије. Границе између Србије и Косова никада неће бити.

Царине су нешто што симболизује међудржавну границу?

Модалитети трговине преко административне линије разграничења су нешто што је

Пише: Вук Јеремић
недеља, 20 септембар 2009 12:12

прецизно дефинисано Резолуцијом 1244 и планом од шест тачака генералног секретара УН, који је потврђен у Савету безбедности. Све што будемо радили ни на који начин неће довести у питање наш принципијелни став о једнострано проглашеној независности Космета и биће у пуном складу са одлукома СБ.

Амерички потпредседник Џозеф Бајден је приликом посете Београду рекао да САД не очекује од Србије да призна независност Косова, али то звучи као да став Београда и није толико битан јер ће се САД понашати према Косову као према независној држави?

Суверено је право сваке земље да доноси одлуке у домену односа према статусу територија. Оно што је важан резултат посете америчког потпредседника је легитимизација нашег неслагања по питању Косова, као и наших намере да најближе могуће сарађујемо по свим другим питањима. Ја верујем да постоји добра воља код велике већине земаља које су признале Косово да се Србија не доведе у ситуацију немогућег условљавања. Наравно, остаћемо све време на опрезу да нам се ни у будућности не деси да дођемо у такву ситуацију.

Најзначајнију подршку у тим настојањима Србија добија од Русије чији председник 20. октобра долази у Београд?

Посета Дмитрија Медведева ће бити историјска самим тим што је ово први пут да председник Руске Федерације долази у државну посету Републици Србији. Очекујемо да ће се потврдити заједничко гледање на проблем будућег статуса Косова и Метохије, али и отворити значајне нове могућности у економској сарадњи. Ова посета ће за свој ефекат имати учвршћивање односа између Москве и Београда.

Шта је било препрека за развој таквих односа са Русијом, пре свега економских, и раније?

Односи Србије и Русије су вековима блиски, тако да ова посета неће представљати прекретницу, већ потврду континуитета сарадње по свим питањима.

Србију у децембру чека завршница расправе о Косову у Међународном суду правде. Критичари одласка на суд тврде да постоји велики ризик дефинитивног губитка Косова уколико мишљење не буде у нашу корист?

Ми смо донели политичку одлуку да одбрани наше територијалне целовитости приступимо на миран начин, користећи искључиво дипломатска средства и ослањајући се на међународно право. Ако се позивате на међународно право онда је логично да заштиту тражите пред органом који је једини у свету за то задужен, а то је МСП. Велики је успех што смо се изборили да дођемо до Суда на начин који није конфронтирајући са било ким, дакле не кроз подношење тужби против других држава, већ кроз процес тражења саветодавног мишљења. Заиста је тешко очекивати да ће се суд изјаснити о једнострано проглашеној сецесији једне покрајине, противно демократском Уставу земље чланице УН и воље Савета безбедности, на начин да каже да је то у складу са међународним правом.

Да ли би Суд могао истовремено да да за право и Београду и Приштини?

Очекујем да ће МСП поступати по међународном праву. Уколико буде тако, извесно је да ће одлука бити у нашу корист. Такође, чињеница је да су међународне институције данас, укључујући и МСП, изложене политичким притисцима. Управо је то био разлог због чега смо се енергично ангажовали да велики број земаља света, укључујући и оне најзначајније, поднесу суду своје званично мишљење и тиме постану део овог процеса. Тиме смо учинили да се овај случај стави под лупу светске јавности и битно смањили простор за притиске. Очекујем да ће суд ипак одлучивати по праву.

(Разговарала **Јелена Церовина**)